

Specifika správního uvážení v oblasti správního trestání

Mgr. František Halml

28. 4. 2022

Osnova přednášky

- Správní uvážení
- Určení druhu a výměry správního trestu
- Přiměřenost správního trestu
- Moderační právo soudu

Správní uvážení

- Institut správního práva, nemá vlastní legální definici
- *„Správní uvážení, resp. volné uvážení správního orgánu lze charakterizovat tak, že jde o zákonem založenou volnost tohoto orgánu zvolit při řešení konkrétního případu jedno z více právně možných rozhodnutí, přičemž volná úvaha může být založena pouze zákonem, resp. z něho vyvozenou právní normou.“*
- **Správní uvážení** *„ ... přichází v úvahu tehdy, jestliže s existencí určitého skutkového stavu není jednoznačně spojen jediný nutný právní následek“*

Správní uvážení

- Konstrukce norem musí umožnit užití správního uvážení
- Prostor pro správní uvážení (volba druhu trestu, výměry trestu)
- Druhy správních trestů (5), jejich výměra
- Nelze vybočit ze zákonných mezí, úvaha v mezích zákona
- Uložení správního trestu jako výsledek správního uvážení

Správní uvážení

- *„Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.“* (ust. § 2 odst. 4 SpŘ)
- Právní jistota, zásada legitimního očekávání

Správní uvážení

- Umožňuje zvolit trest nejpriléhavější = **zásada individualizace trestu**, přiměřenosti trestu a samozřejmě zásada zákonnosti
- Náležité odůvodnění rozhodnutí při využití správního uvážení
- *„Platí totiž úměra, podle níž čím větší je prostor pro uvážení, čili diskrece volnější, tím obsáhleji a pečlivěji a s větší mírou přesvědčivosti musí být zdůvodněno, proč k určitému řešení správní orgán dospěl, ... , protože se zde uplatňují poměrně volná, resp. neurčitá, obecná kritéria správního rozhodování.“*

Určení druhu a výměry správního trestu

- Zákonné korektivy, kritéria (hlediska) pro ukládání trestu
- Vliv na individualizaci trestu, přiměřenost, ...
- Zásada zákonnosti (trestu), individualizace trestu
- Zákonnost trestu a individualizace trestu jako 2 základní principy pro ukládání správního trestu (např. NSS, č. j. 5 As 20/2005-66)

Určení druhu a výměry správního trestu

- Ust. § 37 PřesZ: demonstrativní výčet hledisek zásady individualizace trestu:
  - Povaha a závažnost přestupku
  - Polehčující a přitěžující okolnosti
  - Osobní poměry pachatele přestupku (FO) × PO, PFO: povaha její činnosti
  - Mimořádné snížení výměry pokuty
  - „hledání ideálního trestu“

Povaha a závažnost přestupku

- *Povaha přestupku*: určována zákonnými znaky skutkové podstaty (objekt přestupku, objektivní stránka, subjektivní stránka)
- *Závažnost přestupku*: míra naplnění znaků skutkové podstaty; vyjádřena rozpětím zákonné sazby pro uložení správního trestu
- (druh a význam chráněného zájmu, význam a rozsah následku přestupku, způsob spáchání přestupku, okolnosti spáchání přestupku, možnost odstranění poruchy, způsobená škoda, ...)

Polehčující a přitěžující okolnosti

- Vliv na společenskou škodlivost přestupku
- Okolnosti sloužící pro přesnější určení výměry správního trestu
- Vodítko pro správné a spravedlivé určení správního trestu
- Přispívají k větší možnosti zhodnocení konkrétních okolností protiprávního jednání osob obviněných z přestupku
- Zásada zákazu dvojího přičítání téhož × zákonné znaky skutkové podstaty
- Demonstrativní výčet (ust. § 39 a 40 PřesZ)

Osobní poměry pachatele přestupku (FO)

- Rodinné a majetkové poměry pachatele včetně jeho osobnosti
- Osobní vlastnosti pachatele, věk
- Zdravotní stav, majetkové poměry, příjem, společenské postavení
- Nemajetnost vs. likvidační charakter pokuty dle ÚS
- Nemajetnost nemůže vést k imunitě vůči správnímu trestání
- Zjišťování majetkových poměrů (odhad: RS NSS č. j. 1 As 9/2008-133)

Přiměřený správní trest

- **Zásada přiměřenosti** „ ... zajišťuje úměrnost sankce správnímu deliktu a osobě jeho pachatele. *Správní orgán je povinen co nejpřesněji zohlednit zvláštnosti konkrétního případu (závažnost deliktu, poměry pachatele či možnosti jeho nápravy, aj.). **Jedině přiměřená sankce může být považována za spravedlivou a dostát požadavku rovnosti.** ... přiměřenost sankce je současně předpokladem pro zajištění efektivního represivního působení na pachatele i efektivního preventivního působení na pachatele i společnost. “*
- Princip přiměřenosti jako rámec pro správní orgány při stanovení druhu a výměry správních trestů
- Přiměřenost: vhodný druh trestu, přiměřená výměra trestu
- Odraz společenské škodlivosti deliktního jednání pachatele

Přiměřený správní trest

- Nepřiměřený trest a jeho nežádoucí důsledky
- Nepřiměřenost × kvalifikovaná nepřiměřenost = likvidační charakter trestu (pokuty)
- Nikoliv každá příliš vysoká pokuta může nabývat charakteru likvidační pokuty a být tudíž nepřiměřená
- *„Ojedinělá a nebývale vysoká pokuta být může, ukládá-li se za neobvyklý a velmi závažný správní delikt, tedy za něco, co vybočuje z obvyklého standardu "běžných" deliktů a na co je třeba reagovat přísnější sankcí.“ (NSS č. j. 7 As 188/2012-25)*

Mimořádné snížení výměry pokuty

- Možnost správního orgánu uložit pokutu v částce nižší, než je zákonem stanovená dolní hranice sazby pokuty, pokud by i uložení pokuty v zákonem vymezeném rámci byla pro pachatele vzhledem k jeho poměrům nepřiměřeně přísná
- Poslední možnost, jak předejít likvidačnímu charakteru pokuty
- Podmínka: skutková podstata přestupku obsahuje dolní hranici sazby pokuty – uložení alespoň ve výši 20 % spodní hranice
- V opačném případě lze uložit pokutu ještě nižší na základě institutu správního uvážení

Obrana proti nepřiměřenému správnímu trestu

- V rámci veřejné správy: odvolání (rozhodnutí o přestupku), odpor (příkaz)
- V rámci správního soudnictví: žaloba proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. SŘS) + moderační právo soudu

Moderační právo soudu

➤ Ust. § 65 odst. 3 + § 78 odst. 2 SŘS

➤ Podmínky pro jeho aplikaci:

➤ „1) jde o rozhodnutí podle § 65 odst. 1 SŘS, a to ve 2) věcech správního trestání, 3) jímž se za správní delikt žalobci ukládá trest, 4) který je ve zjevně nepřiměřené výši, 5) vůči čemuž žalobce brojí žalobou, 6) ve které žalobce výslovně navrhně využití moderačního práva, přičemž taková žaloba musí být 7) věcně projednatelná a současně 8) je nedůvodná. Pro využití moderačního práva 9) soud musí být s to vyjít ze skutkového stavu, z něhož vyšel správní orgán, který ale lze dokazováním soudu, nikoliv však v zásadních směrech, doplnit. Tyto podmínky musí být splněny současně.“

➤ Kasační vs. apelační princip (snížení trestu v zákonných mezích nebo upuštění)

➤ Nejsou důvody pro zrušení správního rozhodnutí

Moderační právo soudu

- Zamítnutí žaloby jako nedůvodné, zrušení výroku o správním trestu a nahrazení uvážení správního orgánu o správním trestu vlastním uvážením
- Cíl: dosažení spravedlivého trestu, nikoliv ideálního trestu
- Nutnost uložení pokuty ve **zjevně** nepřiměřené výši

Moderační právo soudu

- *„Zákonným požadavkem, který činí z moderace normu aplikovanou jen výjimečně, je požadavek na ‚zjevnou nepřiměřenost‘ správního trestu. Nestačí tedy nepřiměřenost trestu, ale musí tu být dána nepřiměřenost ‚zjevná‘. Při úvahách o ‚zjevně nepřiměřené‘ výši trestu musí soud vycházet z patřičných zákonných kritérií pro ukládání správního trestu. Moderaci správního trestu musí soud dostatečně a přezkoumatelně odůvodnit.“*
- *„Zjevná nepřiměřenost proto nemůže být tak nepřiměřená, až by trest nabyl podobu trestu nezákonného. Pak není místo pro moderační právo, nýbrž je třeba rozhodnutí zrušit.“*
- Pouze krajské soudy, NSS nemůže provést moderaci
- Nelze provést moderaci ex offo, ale pouze na návrh

A to je vše ...

Děkuji za pozornost!

Dotazy???

Kontakt: 420684@mail.muni.cz

PrF MU – katedra správní vědy a správního práva